

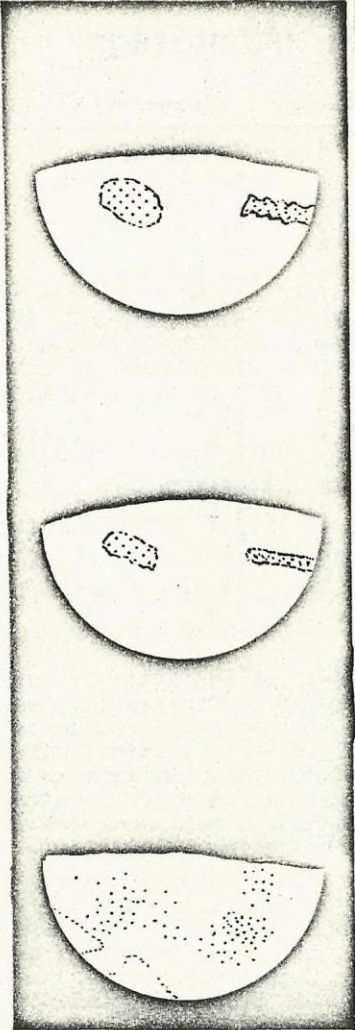
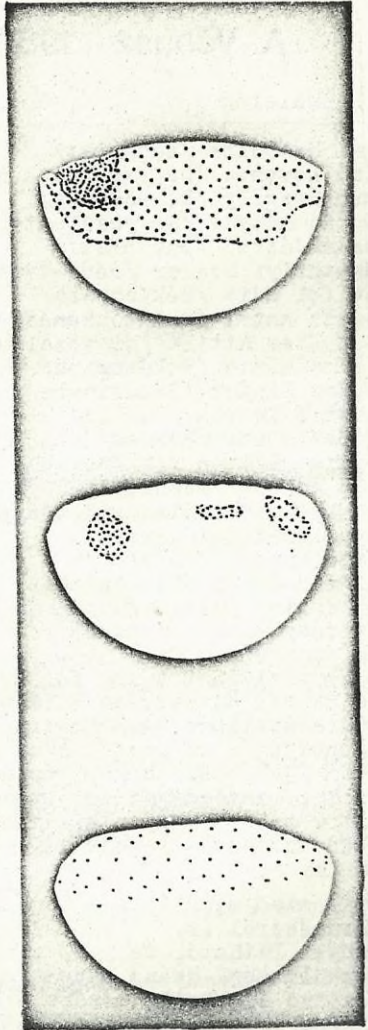
A Vénusz 1984/85-ös láthatósága

Észlelők	Észlelés	Műszer/ek/
Ágai Szabolcs /Budapest/	3	6,3 L, 15 T
Bíró Levente /Nagyszalonta,R/	2	6,3 L
Born Gergely /Békéscsaba/	2	9 L, 15 MC
Csukás Mátyás /Nagyszalonta,R/	5	6,3 L
Iskum József /Budapest/	3	10 L
Keszthelyi Sándor /Pécs-Vasas/	1	20 C
Kneifel Edit /Békéscsaba/	1	15 MC
Kocsis Antal /Balatonkenese/	21	5 L, 5 B, 8 L, 15 T
Kósa-Kiss Attila /Nagyszalonta,R/	4	6,3 L
Kovács Márta /Békéscsaba/	1	15 MC
Kovács Sándor /Békéscsaba/	6	5 L, 6,3 L, 9 L, 15 MC
Lakatos István /Maglód/	2	12,5 T
Mátis András /Vecsés/	4	8 L
Mojdisz István /Békéscsaba/	1	15 MC
Papp Sándor /Kecskemét/	2	24,4 T
Dr. Prehoffer Elemér /Budapest/	18	8 L
Sipos László /Dusnok/	2	6,3 L
Szabó Sándor /Bóly/	21	10 T
Szigeti Gábor /Békéscsaba/	1	15 MC
Szoboszlai Zoltán /Hajdúnánás/	3	8 L
Ujvárosy Antal /Kecskemét/	3	10 MC

Az észlelési anyag fél évet ölel fel. Ez idő alatt 21 észlelő 106 rajzot és leírást küldött be. Az első megfigyelés dátuma 1984 szeptember 24. /Kocsis/, az utolsó pedig ez év március 28. /Prehoffer/. Az adatok zöme /34 megfigyelés/ a számított dichotómia /jan. 22./ hónapjára esik. A kemény téli időjárás az adatsor folyamatosságát befolyásolta, emiatt a Vénusz felhőzetének változása nem nagyon kísérhető figyelemmel a rajzokon. Összesében azonban a láthatóság időszaka eredményes volt.

Az első megfigyelés Kocsis Antalé, tulajdonképpen a bolygó feltűnéséről ír: "1984. szeptember 24. 16:40 UT, 7x50 B: Könnyen látható, fényes, alacsonyan a látóhatár felett az esti szürkületben. Színe sárgásfehér-fehér. Rendkívül tiszta, nagyon átlátszó légkör!" Később 5 L-sel 90 %-os fázisú sárgásfehér korongnak írja le részletek nélkül.

Az októberi és novemberi megfigyelések csak a fázisváltozás tényét rögzítik. December 5-én 15:30 UT-kor Szabó rajzain különböző fényben "drámai" különbségeket lehet észrevenni. Fehér fényben a 63 %-os korongon a peremsötétedésen kívül a déli pólus közelében a terminátorhoz tapadva egy 3 intenzitású foltot lehetett látni, amely kék fényben elvált a terminátortól és kisebb lett /1. ábra/. Kékben a fázis 3 %-kal kisebb /2. ábra/. Narancs szürkövel az egész látvány elmosódik /3. ábra/.

December 13-án és 14-én Prehoffer szögletes terminátort figyelt meg. December 23-án 16:50 UT-kor Lakatos lát két szabálytalan peremű szürke foltot fehér fényben /4. ábra/. Vörös szűrővel ezek elvékonyodnak, peremük azonban határozottabbá válik /5. ábra/. December 28-án 15:20 UT-kor Szabó narancs szűrővel lát nagy kiterjedésű elmosódott területet.

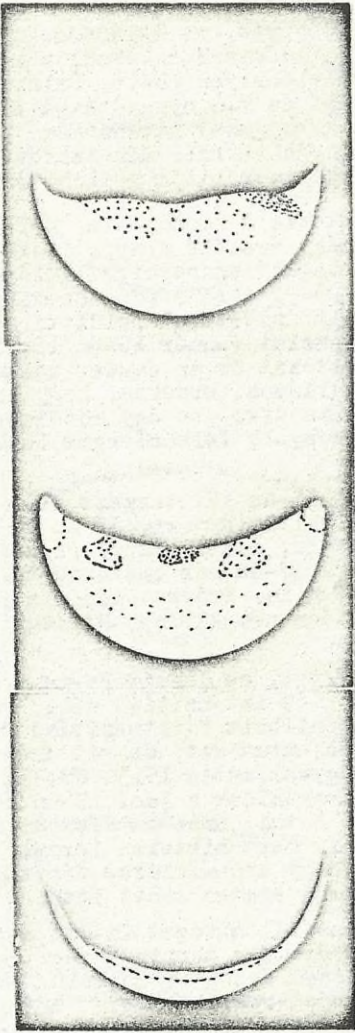
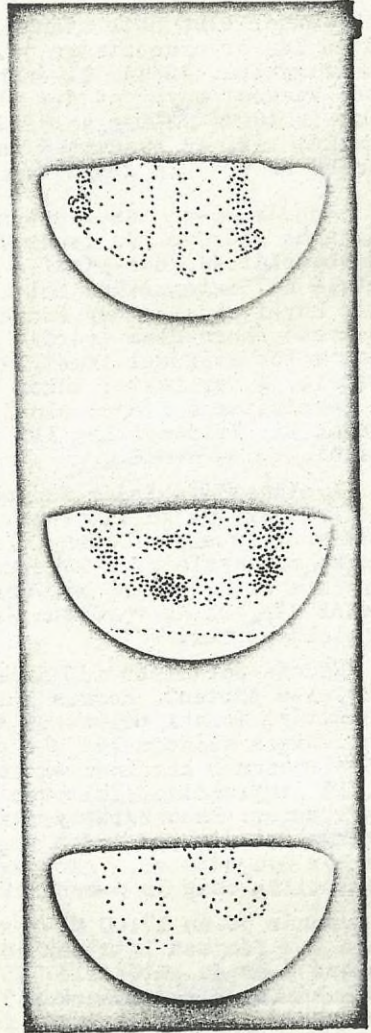
Január első hete után javul az időjárás, az átlátszóság rossz, de a légkör nyugodtsága jó. Ebben az időszakban készül a legtöbb megfigyelés. Január 11-én három észlelőhelyen /Bóly, Balatonkenese, Vecsés/ egyaránt 3-4 átlátszóságú és 7-8 nyugodtságú a légkör. Kocsis 16:00 UT-kor az 52 % fázisú korongon 8 intenzitású pólussapkát lát, az északit 7 intenzitású gallérral. Kék szűrővel Szabó és e sorok írója is nagyon közelinek látja a dichotómiát.

Január 13-án kék fényben bekövetkezik a dichotómia. Zöld és narancs szűrővel és fehér fényben négy észlelő /Papp, Csukás, Szoboszlai és Kósa-Kiss/ a vénuszi légkör szupercirkulációjára utaló 6-7 intenzitású foltokat lát /6-9. ábra/. Papp szerint: "Az ÉNy-i oldalon egy érdekes elnyúlt "sötétebb" felületi árnyék látható /Mars-glas szűrővel!/" Szoboszlai január 15-én 16:20 UT-kor vörös szűrővel ismét látja a foltokat és az északi pólussapkát is. A terminátor ekkor erősen hullámos. Érdekes, hogy ahol a terminátor a fényes oldal felé öhlösödik, ott egy sötétebb folt indul ki. Valószínűleg itt egy alacsonyabb felhőrétegre lehet látni.

A dichotómia fehér fényben január 16-án következett be. Több észlelő eléggé hullámosnak rajzolja a terminátort, de az 50 %-os fázis egyértelmű /Csukás, Iskum, Kocsis, Mátis, Papp, Prehoffer, Szabó, Szoboszlai/. A következő napon, 17-én már biztosan túl vagyunk a dichotómián, még vörös fényben is. Érdekes módon a fázis fehér fényben és vörösben észrevehetően nem különbözött egyik észlelőnél sem.

Ezután borultabb időjárás következett, de január 28-án 5 megfigyelés történt. Kocsis 16:10 UT-kor 9 intenzitású déli, 8 intenzitású északi pólussapkát lát, az utóbbit 7 intenzitású gallérral. Sipos szintén látja ezeket az objektumokat, de két órával később rosszabb körülmények között. Nagyszalontán 16:30 UT-kor Bíró 7,5-8 intenzitású foltokat látott, hasonlóak a jan. 13-án megfigyeltekhez. Hamuszürke fényt is vélt látni, azonban Kósa-Kiss és Csukás ezt már nem tudta megerősíteni, mert hirtelen leromlott a légkör nyugodtsága. /Megjegyzendő, hogy a hamuszürke fényt gyakorlatilag csak 30 %-osnál kisebb fázis esetén lehet látni./

Január 30-án 17:00 UT-kor erőteljes különbséget látott a fehér és a kék fényben látottak között. Fehérben a terminátorhoz csatlakozó 8-as és különálló 7,5 intenzitású foltokat rajzolt, amelyek kétkben kiegészülnek 6,5 intenzitású részletekkel. Megjegyzi azt, hogy a fehér és vörös fényben látott kép részleteiben nem különbözött egymástól /lásd korábban: a dichotómia sem különbözött!/. Egyre jellegzetesebbé válnak a pólussapkák, amelyek átnyúlnak a sötét oldalra is /szarvsapkák/. Kósa-Kiss február 8-án 17:10 UT-kor szögletes terminátort rajzolt, amelynek sarkaiból 6 - 7,3 - 7,8 intenzitású, E felé hajló sávok indulnak ki /10. ábra/.

Február 12-én 16:30 UT-kor Kocsis a terminátor mentén a "méréselt égőv" magasságában két 8 intenzitású fehér, az egyenlítőn pedig egy 3-as sötét foltot észlel. A pólussapkák "szarvként" 8-9 intenzitással határozottabbak /11. ábra/. A fázis 36 %, ekkor már "erősen derengő hamuszürke fény" látszik Kovács szerint. Csukás rajza február 16-án 17:30 UT-kor 34 % fázisú bolygón három 8 intenzitású foltot ábrázol.

Iskum és Prehoffer március 7-én 17:00 UT-kor szögletesnek látják a terminátort, és sziürke sávokat észlelnek. Ettől az időtől kezdve az átívelő "szarvak" a legjellemzőbb látvány minden észlelőnél. Keszthelyi március 25-én 17:45 UT-kor 195°-os ívet rajzol./12. ábra/, ő 26-án látja szabadszemmel a bolygót. Kocsis még 3 rajzot készít az egyre jobban vékonyodó sarlóról, jól látja a hamuszürke fényt is. Kocsis és Prehoffer egy-egy március 28-i rajza a Vénusz 1984/85 évi láthatóságáról készült megfigyeléseket.

MÁTIS ANDRÁS

A bolygók észleléséről

Jupiter: Oppozíciója csak augusztus 4.-én lesz. Juniusban és Juliusban még a kora hajnali órákban delel. Az észlelése megkísérelhető. A tavalyi észlelések szerint a Vörös Folt helyzete jelentősen megváltozott /CM II. ~27°/. Kérem az észlelőket, hogy a GRS láthatósága idején, végezzenek róla CM átmenet becslést. CM átmenet becslést úgy végzünk, hogy percnyi pontossággal meghatározzuk a folt elejének, közepének és végének a képzeletbeli felezővonalon való áthaladását. Az időpontokat világidőben /UT=NyISZ-2 óra/ kérem!

Szturnusz: Oppozíciója május 15.-én volt. Az első észlelések /Csukás, Iskum, Kósa-Kiss, Szabó/ a bolygó árnyékát a gyűrűn /Sh G/R/ konkávnak és sokszögűnek mutatták. Ezen kívül Iskum 100/1000 refraktorral április 21-én az anákban 7,5 intenzitású küllőszerű foltokat látott. Kérem az észlelőket, hogy a bolygóárnyék viselkedését a gyűrűn kíséreljék megkülönböztetett figyelemmel!

Uránusz és Neptunusz: Az Uránusz oppozíciója június 6.-án volt a Neptunuszé június 23.-án lesz. Az összehasonlított fényességével ellátott keresőtérképek az 1985-ös Csillagászati évkönyv 80. oldalán megtalálhatók. Mindkét bolygó a Tejút irányában látszik, ezért különösen a Neptunusz azonosítása nehéz. A fényesség becsléseket a változó észlelésekhez hasonlóan véghezvük. Érdekes a különböző műszerekkel és nagyításokkal végzett színbecslés is.

A megfigyeléseket minden hónap 6.-ig kérem a címre elküldeni. A postaköltségek emelkedése miatt 4 x 4-rt-os bélyeget kérek az esetleges válasz és észlelőlap küldésére.

MÁTIS ANDRÁS

13